

Μεταφράζοντας το κρίκετ

**ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΜΠΟΤΟΝΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ-ΜΑΡΙΑ**

**9^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΟΡΟΛΟΓΙΑ»
ΕΛΕΤΟ
ΑΘΗΝΑ, 7-9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2013**

Εισαγωγικά

- Κρίκετ: ένα ήρεμο ομαδικό άθλημα κάνει την εμφάνισή του
- Η προέλευση και η εξέλιξή του ανά τους αιώνες
- Ένα παιχνίδι χωρίς γεωγραφικά όρια
- Το κρίκετ για πρώτη φορά στην Ελλάδα (1823)
- Η ίδρυση της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κρίκετ (1996)
- Κύριος στόχος της ΕΛ.Ο.Κ.: η διατήρηση του αθλήματος σε υψηλό αγωνιστικό και οργανωτικό επίπεδο, η διάδοση και η διαιώνισή του

Πριν τη μετάφραση

- Οι προκαταρκτικές μας γνώσεις ήταν ελάχιστες.
- Οι ιθύνοντες της ΕΛΟΚ
 - Μας εξήγησαν τον σκοπό και τους βασικούς κανονισμούς
 - Μας δάνεισαν υλικό προς μελέτη και αναφορά
 - Μας συνέστησαν να συμμετάσχουμε σε προπονήσεις της γυναικείας ομάδας κρίκετ

Κατά την προετοιμασία της μετάφρασης

- Διαπιστώθηκαν τα πρώτα προβλήματα
 1. Χρήση αγγλικής ορολογίας (π.χ. ονομασίες παραβάσεων: *Handled the ball, Hit the ball twice* – αίτημα προς τον διαιτητή: *How's that?*)
 2. Φωνολογική στρέβλωση αγγλικών όρων (π.χ. *Come ball*=κόμε μπολ) ή προσπάθεια εξελληνισμού τους (π.χ. *bat*=πάτα, *run*=ρόνι)
 3. Χρήση όρων «κερκυραϊκών»/«αδόκιμων για επίσημη χρήση» (π.χ. μπομπάδα, τραβερσάδα)
 4. Μη χρήση όρων του πρωτοτύπου

Προβληματισμοί & Ερωτήματα

- Πώς θα μπορούσαν να μεταφραστούν στα Ελληνικά παραβάσεις οι οποίες προσεγγίζονται για πρώτη φορά;
- Κατά πόσο το μετάφρασμα θα είναι λειτουργικό για τους παίκτες και τους διαιτητές;
- Πώς θα αντιμετώπιζαν μια εντελώς νέα ορολογία διαιτητές και παίκτες; Θα είχε πιθανότητες μια τόσο τροποποιημένη ορολογία να καθιερωθεί;
- Έχουν θέση σε ένα επίσημο εγχειρίδιο λέξεις «με κερκυραϊκό χρώμα», ακόμη κι αν χρησιμοποιούνται ευρέως από παίκτες, διαιτητές κτλ;

Προβληματισμοί & Ερωτήματα

- Τι γίνεται με την ορολογία που είναι παντελώς άγνωστη στους Έλληνες παίκτες και διαιτητές και δεν χρησιμοποιείται καν; Επιχειρούμε να τη γνωστοποιήσουμε στο ευρύ κοινό; Κι αν ναι, με ποιον τρόπο;
- Κάθε όρος που παραμένει στα Αγγλικά πρέπει να κλίνεται; (π.χ. οι κρικετίστες λένε *batsmen*)
- Η προσθήκη ενός γλωσσάριου θα ήταν αποδεκτή; Ή μια τέτοιου είδους κίνηση δεν έγκειται στα καθήκοντα του μεταφραστή;

Σκεπτικό διαχείρισης των προβληματισμών

- Ο ρόλος μας ήταν κυρίως να πραγματοποιήσουμε προτάσεις στην ΕΛΟΚ.
- Η ΕΛΟΚ ως εμπνευστής, εντολέας και χρήστης της μετάφρασης (κατά την Holz-Mänttäri) και παροχέας των μεταφραστικών οδηγιών (κατά την Nord) είχε πάντα τον τελικό λόγο.

Προβληματισμός 1: Οι παραβάσεις (1)

- Οι ονομασίες των παραβάσεων ήταν άστοχο να αποδοθούν με άμεσο δανεισμό:
 - *Hit the ball twice*=χιτ δε μπολ τ(γ)ουάις
- Ο μεταφραστικός δανεισμός δεν ήταν επίσης πάντα επιλογή:
 - *Hit wicket*=χτύπησε τα ξύλα
 - *Αλλά Bowled*→ έξοδος παίκτη, διότι δεν κατόρθωσε να υπερασπιστεί τα ξύλα του διώχνοντας το μπαλόνι:
Μόνη δυνατότητα η περιφραστική απόδοση
Ζήτημα λειτουργικότητας εντός του κειμένου

Προβληματισμός 1: Οι παραβάσεις (2)

- Απόφαση: διατήρηση των αγγλικών όρων, καθώς
 1. Θεωρήθηκε πως όφειλε να υπάρχει ομοιόμορφη αντιμετώπιση απέναντι στις ονομασίες όλων των παραβάσεων
 2. Ήταν ούτως ή άλλως δικαιολογημένο, αφού τους αγγλικούς όρους χρησιμοποιούν και έχουν συνηθίσει οι ασχολούμενοι με το άθλημα (βλ. και θεωρία του σκοπού, Reiss & Vermeer, 1984), ενώ η ίδια τακτική υιοθετείται και σε άλλα αθλήματα.

Προβληματισμός 2: Λέξεις με κερκυραϊκή χροιά

- Εκφράσαμε τις αντιρρήσεις μας σχετικά με τη διατήρησή τους στο μετάφρασμα.
- Ωστόσο, η ΕΛΟΚ επέμενε να χρησιμοποιηθούν κάποιες π.χ. *μπομπάδα*, *σκιτσέτο* και *τσιμάδα* (ονομασίες της πορείας του μπαλονιού ανάλογα με τον τρόπο ρίψης).
- Σε άλλες περιπτώσεις οι αντιρρήσεις μας εισακούστηκαν, π.χ. *ρίψη μπαλονιού* αντί *μπαλονιάς Boundary 4/6* αντί για *τεσσάρι/εξάρι*.

Προβληματισμός 3: Κλίση αγγλικών όρων

- Εδώ η θέση μας ήταν σαφής και η ΕΛΟΚ την αποδέχθηκε αδιαμαρτύρητα, καθώς επρόκειτο για θέμα ορθότητας και συμμόρφωσης προς τις γραμματικές της ελληνικής γλώσσας.
- Όσοι αγγλικοί όροι διατηρήθηκαν ως είχαν στο κείμενο αφίξεως παρέμειναν άκλιτοι, ακολουθώντας τον γενικό κανόνα (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2005 – Holton, Mackridge, Φιλιππάκη-Warburton, 2007).

Προβληματισμός 3: Άγνωστοι όροι

- Η παράλειψή τους δεν συζητήθηκε καν.
- Αποφασίστηκε από κοινού να αποδοθούν περιγραφικά με την παράλληλη σημείωση του αγγλικού, διεθνούς όρου εντός παρενθέσεων.
- Επίσης, οι όροι αυτοί συμπεριελήφθησαν σε πίνακα που συμφωνήθηκε να παρατεθεί ως παράρτημα στο ελληνικό βιβλίο.
- Η επιλογή της προσθήκης υποσημειώσεων/τελικών σημειώσεων απορρίφθηκε.

Συμπεράσματα

- Δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μετάφραση, χωρίς προηγούμενη γνώση του αντικειμένου που πραγματεύεται το κείμενο αφετηρίας.
- Πολλές φορές η απόδοση όρων είναι αδύνατη
 - Λόγω προβλημάτων που προκύπτουν στο κείμενο (συνέπειας, λειτουργικότητας κ.ά.)
 - Λόγω των οδηγιών του εντολέα και των προσδοκιών του κοινού-στόχος
- Η ύπαρξη παράδοσης διατήρησης των ξενικών όρων στον τομέα του αθλητισμού στην Ελλάδα έλυσε, σε αυτή την περίπτωση, τα χέρια των μεταφραστών.

Βιβλιογραφία

- [1] «The History of Cricket», *Science of Cricket*, <http://scienceofcricket.tripod.com/history.html>, [προσπ. 13-06-2013].
- [2] «Σύντομο Ιστορικό», *Hellenic Cricket Federation*, <http://www.cricket.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/>, [προσπ. 16-06-2013].
- [3] «Το Άθλημα», *Hellenic Cricket Federation*, <http://www.cricket.gr/%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC/>, [προσπ. 16-06-2013].
- [4] «History of Cricket», *Zingari-Net || Cricket Fanpage*, <http://www.zingari-net.net/>, [προσπ. 17-06-2013].
- [5] «Ιστορία του Κρίκετ», *A.O. ΦΑΕΘΩΝ ΒΡΙΑΛΗΣΣΙΩΝ*, <http://www.toxovolia.com/cricket.htm>, [προσπ. 17-06-2013].
- [6] Κελάνδριας Π., «Ο ρόλος των μεταφραστικών οδηγιών στη διαμόρφωση της ειδικής ορολογίας», στο *Ελληνική γλώσσα και ορολογία: Ανακοινώσεις 6ου συνεδρίου. Αθήνα: 2007, 344-352* (σ. 347-348).
- [7] Παριανού Α., «Η ανάγκη της λειτουργικής προσέγγισης στη μετάφραση ειδικών κειμένων», στο *Ελληνική γλώσσα και ορολογία: Ανακοινώσεις 6ου συνεδρίου. Αθήνα: 2007, 353-361* (σ. 357-360).
- [8] Munday J., *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*, Routledge, London 2001 (σ. 78-80)
- [9] Κλαίρης Χ., Μπαμπινιώτης Γ., *Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Ελληνικά Γράμματα*, Αθήνα 2005 (σ. 69)
- [10] Holton D., Mackridge P., Φιλιππάκη-Warburton E., *Βασική γραμματική της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2007* (σ. 65-66]
- [11] Ανδρουλάκης Γ., «Αθλητική ορολογία και ελληνική γλώσσα: Δανεισμός, συγκρίσεις με άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, προβλήματα, προτάσεις.», στο *Ελληνική γλώσσα και ορολογία: Ανακοινώσεις 1ου συνεδρίου. Αθήνα: 1997, 337-347*.